

**Fælles grundlæggende principper for romaernes integration –
som drøftet på det første møde i den integrerede europæiske platform for romaernes
integration i april 2009**

Romaer rammes uforholdsmæssigt hårdt af social udstødelse, fordomme og diskrimination. Romasamfund har været en del af de europæiske samfund i århundreder, ofte marginaliserede og undertiden forfulgt. I løbet af de seneste to årtier er mange romaers socioøkonomiske situation tydeligvis stagneret eller endog forværret i en række EU-medlemsstater. Mange romaer oplever arbejdsløshed, små indkomster, kortere forventet levetid og ringe livskvalitet. Dette er en menneskelig tragedie for de berørte og et umådeligt stort tab for samfundet som helhed. Omfattende udstødelse medfører endvidere social ustabilitet og udgør et problem i økonomisk henseende.

Derfor er der en stigende erkendelse af, at spørgsmålet om håndtering af de problemer, der berører romaerne, er yderst hastende i såvel etisk som praktisk henseende. Den Europæiske Union erkender, at der er behov for mere aktive og mere effektive politikker vedrørende romaernes integration. De praktiske resultater af disse politikker afhænger først og fremmest af medlemsstaterne og især af regionerne og kommunerne. Selv om antallet af romaer og deres socioøkonomiske forhold i de enkelte medlemsstater varierer meget, er der flere fællestræk. Erfaringerne fra flere medlemsstater viser endvidere, at der findes generelle politiske tilgange, der har vist sig nyttige og derfor kan anbefales til andre.

Princip 1: Konstruktive, pragmatiske og ikke-diskriminerende politikker

Politikker, der tager sigte på romaernes integration, respekterer og virkeliggør Den Europæiske Unions centrale værdier, som omfatter menneskerettigheder og menneskelig værdighed, ikke-diskrimination og lige muligheder samt økonomisk udvikling. Politikker vedrørende romaernes integration samordnes med de almindelige politikker, navnlig inden for uddannelse, beskæftigelse, sociale spørgsmål, boligforhold, sundhed og sikkerhed. Målet med disse politikker er, at romaerne reelt opnår lige muligheder i samfundet i medlemsstaterne.

Princip 2: Eksplicit men ikke eksklusiv målretning

Det er afgørende, at politiske integrationsinitiativer målrettes romaerne eksplicit, men ikke eksklusivt. Det indebærer, at der fokuseres på romaerne som målgruppe uden at udelukke andre, der lever under lignende socioøkonomiske forhold. Denne tilgang skaber ikke nogen opdeling mellem indsats, der henvender sig til romaer, og bredere politiske initiativer. Det bør desuden, hvor det er relevant, overvejes, hvordan bredere politikker og beslutninger kan tænkes at indvirke på romaernes integration.

Princip 3: Interkulturel tilgang

Der er behov for en interkulturel tilgang, der inddrager romaer sammen med mennesker med forskellig etnisk baggrund. Interkulturelle læringsprocesser og kompetencer, som er altafgørende for effektiv kommunikation og politik, bør fremmes sideløbende med bekæmpelse af fordomme og stereotype opfattelser.

Princip 4: Målet er det almindelige

Alle integrationspolitikker sigter mod at få romaerne integreret i det almindelige samfund (almindelige uddannelsesinstitutioner, almindelige job og almindelige boliger). I de tilfælde, hvor der stadig forekommer delvis eller fuld opdeling på uddannelses- eller boligområdet, skal romaintegrationspolitikkerne sigte mod at overvinde denne arv. Det skal undgås at skabe kunstige og særskilte arbejdsmarkeder for romaer.

Princip 5: Bevidsthed om kønsaspektet

Politiske initiativer vedrørende romaernes integration skal tage hensyn til romakvindes behov og forhold. De skal omfatte spørgsmål som flere forskellige former for forskelsbehandling og problemer med adgang til sundhedsydelser og børnebidrag, men også vold i hjemmet og udnyttelse.

Princip 6: Overførsel af evidensbaserede politikker

Det er vigtigt, at medlemsstaterne lærer af deres egne erfaringer med udformning af initiativer vedrørende romaernes integration og udveksler erfaringer med andre medlemsstater. Det er et anerkendt faktum, at udformning, gennemførelse og overvågning af romaintegrationspolitikker kræver et godt grundlag af socioøkonomiske data, der indsamles med jævne mellemrum. Hvis det er relevant, tages også eksempler og erfaringer i forbindelse med politikker for social inklusion rettet mod andre sårbare grupper, både i og uden for EU, i betragtning.

Princip 7: Anvendelse af fællesskabsinstrumenter

I forbindelse med udformningen og gennemførelsen af deres romaintegrationspolitikker er det af afgørende betydning, at medlemsstaterne til fulde udnytter Fællesskabets instrumenter, herunder juridiske instrumenter (direktivet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse og rammeafgørelsen om bekæmpelse af racisme og fremmedhad), finansielle instrumenter (Den Europæiske Socialfond, Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og førtiltrædelsesinstrumentet) og koordinationsinstrumenter (den åbne koordinationsmetode). Medlemsstaterne skal sikre, at anvendelsen af finansielle instrumenter stemmer overens med disse fælles grundlæggende principper, og skal gøre brug af Kommissionens ekspertise for så vidt angår evalueringen af politikker og projekter. Peerevaluering og udveksling af god praksis lettes også på ekspertniveau gennem EURoma (det europæiske netværk vedrørende social inklusion og romaer under strukturfondene).

Princip 8: Inddragelse af regionale og lokale myndigheder

Medlemsstaterne skal udforme, udvikle, gennemføre og evaluere politiske initiativer vedrørende romaernes integration i tæt samarbejde med regionale og lokale myndigheder. Disse myndigheder spiller en central rolle i forbindelse med den praktiske gennemførelse af politikkerne.

Princip 9: Inddragelse af civilsamfundet

Medlemsstaterne skal også udforme, udvikle, gennemføre og evaluere politiske initiativer vedrørende romaernes integration i tæt samarbejde med civilsamfundets aktører, som f.eks. ikke-statslige organisationer, arbejdsmarkedets parter og akademikere/forskere. Civilsamfundets inddragelse anerkendes som afgørende både for tilvejebringelsen af ekspertise og formidlingen af viden, der er nødvendig for at skabe offentlig debat og ansvarliggørelse gennem hele den politiske proces.

Princip 10: Romaernes aktive deltagelse

Politikkernes effektivitet styrkes gennem inddragelse af romaerne i alle processens faser. Romaernes inddragelse skal finde sted både på nationalt og på europæisk plan gennem ekspertisebidrag fra romaeksperter og -embedsmænd samt gennem høring af en række forskellige romainteressenter i forbindelse med udformning, gennemførelse og evaluering af politiske initiativer. Det er af afgørende betydning, at integrationspolitikkerne bygger på åbenhed og gennemsigtighed og behandler vanskelige eller tabubelagte spørgsmål på en hensigtsmæssig og effektiv måde. Støtte til romaernes fulde deltagelse i det offentlige liv, fremme af deres aktive medborgerskab og udvikling af deres menneskelige ressourcer er også af afgørende betydning.